

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

1. Monitoringsrapportage NSL 2023

In het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) werken verschillende Nederlandse overheden sinds 2009 samen om de luchtkwaliteit te verbeteren.

Twee hoofddoelen Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (Minister van VROM, 2009):

- Het verbeteren van de luchtkwaliteit ten behoeve van de volksgezondheid, met als concretisering het overal voldoen aan de Europese grenswaarden voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀). In het geval van een eventuele overschrijding dient de periode van overschrijding zo kort mogelijk te zijn.
- Het bieden van ruimte voor ruimtelijke projecten en faciliteren van de onderbouwing daarvan voor luchtkwaliteit.

De monitor van het NSL is onder meer bedoeld om te kijken of Nederland de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit haalt. Als dat niet zo is, zijn extra maatregelen nodig om die grenswaarden toch zo snel mogelijk te halen. Het RIVM volgt daarom elk jaar de concentraties **stikstofdioxiden** en **fijnstof** in de lucht en rapporteert daarover. Voor beide stoffen wordt gekeken naar de bijdrage van wegverkeer. Voor fijnstof kijkt RIVM ook naar de bijdrage van veehouderijen.

In de rapportage wordt niet expliciet aandacht besteed aan de (lokale)bijdrage van industrie. De invloed van de industrie is wel meegenomen in de monitoring via de gebruikte grootschalige achtergrond concentraties Nederland (GCN).

De ontwikkeling van concentraties in de lucht van andere stoffen maakt geen onderdeel uit van de jaarlijkse monitoring. Deze monitoring heeft ook geen betrekking op de depositie van stikstof.

Naast het monitoren van de grenswaarden voor de luchtkwaliteit, besteedde de monitoringsrapportage NSL voorheen ook aandacht aan de ontwikkeling van blootstelling van de

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

bevolking aan de buitenluchtconcentraties stikstofdioxide en fijnstof. Dit jaar en voor alle monitoringsronden in oneven jaren tot 2030 gebeurt dat in het tweejaarlijkse monitoringsrapport van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Dat rapport beschrijft de blootstelling van de bevolking zoals het NSL-rapport deed, maar dan in een nog uitgebreidere vorm. Daarom vervalt dit jaar in de NSL-monitoringsrapportage het onderwerp bevolkingsblootstelling. Het tweejaarlijkse rapport van het Schone Lucht Akkoord (SLA) voor 2023 is nog niet beschikbaar.

Deze NSL monitoringsrapportage presenteert de resultaten van de veertiende NSL-monitoringsronde, voor het jaar 2022. Als vooruitblik zijn ook rekenresultaten op basis van prognoses voor 2025 en 2030 gepresenteerd. De rapportage betreft het laatste monitoringsjaar voor het NSL onder de Wet milieubeheer. De volgende monitoringsronde valt onder de Omgevingswet.

De volledige rapportage is beschikbaar op de website van het RIVM: [Monitoringsrapportage NSL 2023. Stand van zaken Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit | RIVM](#)

Relevante Europese normen luchtkwaliteit jaarlijkse monitoring

Stikstofdioxide: De Europese norm voor de jaargemiddelde NO₂-concentratie is **40 µg/m³**.

Fijnstof (PM₁₀): Er gelden twee normen:

Jaarnorm: bij de jaarnorm is de grenswaarde een jaargemiddeldeconcentratie fijnstof van **40 µg/m³**

Etmaalnorm: bij de etmaalnorm mag maximaal **35 dagen** per jaar een overschrijding van de **fijnstofconcentratie boven de 50 µg/m³** voorkomen, hetgeen equivalent is met een jaargemiddelde van 32,1 µg/m³

Fijnstof (PM_{2,5}): Jaarnorm: bij de jaarnorm is de grenswaarde een jaargemiddeldeconcentratie fijnstof van **25 µg/m³**

De vigerende grenswaarden voor luchtkwaliteit zijn opgenomen in de Europese richtlijn 2008/50/EG.

Meerjarige trend: de luchtkwaliteit verbetert

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

De concentraties stikstofdioxiden en fijnstof waren in 2022 iets hoger dan tijdens de 2020 en 2021. Dit hangt samen met de impact van corona op 2020 en 2021. Toename van verkeer en economische activiteit zorgde in 2022 voor meer uitstoot. De concentraties waren daardoor hoger in 2022, maar wel minder hoog dan vóór 2020. Het aantal overschrijdingen van de Europese norm voor deze stoffen was daardoor bijna hetzelfde als in eerdere jaren.

Het ziet ernaar uit dat de luchtkwaliteit de komende jaren verder verbetert. Verkeer, industrie en veehouderijen zullen naar verwachting van het RIVM minder stikstofdioxide en fijnstof uitstoten. Dat komt bijvoorbeeld doordat elk jaar oudere auto's worden vervangen door nieuwe en schonere auto's, die minder of zelfs geen stikstofoxiden uitstoten.

2. Belangrijkste resultaten Noord-Holland 2022

2.1. Situatie voor stikstofdioxide (NO₂)

In 2022 voldeed Noord-Holland langs wegen aan de Europese grenswaarden voor stikstofdioxide.

Er is op vijf punten langs provinciale wegen (N205, N232 en N201), waarvoor provincie bronhouder is en gegevens heeft aangeleverd ten behoeve van de monitoring, een overschrijding van de grenswaarde berekend. Bij nadere controle blijkt dat dit geen toetspunten betreft. Dat wil zeggen dat ter plaatse geen langdurige blootstelling plaatsvindt. Deze punten worden daarom niet als toetspunten beschouwd. Een inhoudelijke reactie vanuit de provincie is opgenomen in de RIVM-rapportage (zie onderstaand tekstvak).

Reactie provincie Noord-Holland

'Voor vijf punten waarvan de provincie Noord-Holland bronhouder is, zijn overschrijdingen berekend (NO₂). Deze punten liggen in de gemeente Haarlemmermeer.

Na bestudering van deze punten is onze conclusie dat het allemaal rekenpunten betreft op basis van het toepasbaarheidsbeginsel. Het zijn dus onterechte toetspunten.

Bij onze controle is gebleken dat er nog meer onterechte toetspunten in de dataset zitten, deze plekken geven echter geen (bijna)overschrijding.

In de verbeterslag van volgend jaar zullen de onterechte toetspunten worden gecorrigeerd en omgezet naar rekenpunten.'

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Ook andere bronhouders hebben controles uitgevoerd op berekende overschrijdingen en hebben reacties gestuurd die onderdeel uitmaken van de RIVM-rapportage (bijlage 6 Kwaliteit lokale invoer). In Noord-Holland betreft het twee overschrijdingen in Amsterdam (Stadhouderskade), waarvoor de gemeente stelt dat het om twee onterechte toetspunten gaat, en dat ze deze in de volgende monitoringsronde niet meer als toetspunten zal aanmerken, maar als rekenpunten. Ook langs de A5 (berm, schipholterrein) is een overschrijding berekend. Voor dit punt geeft RWS aan dat het geen toetspunt betreft.

Omissie: De NSL-monitoringsrapportage vermeldt dat, door onbekende oorzaak, de NSL-maatregelen voor Noord-Holland (betreft maatregelen gemeente Amsterdam) niet meegenomen zijn in de berekening van de concentraties. Deze maatregelen hebben betrekking op een deel van de provincie. Het effect is dat in de maatregelgebieden in Noord-Holland de berekende concentratie stikstofdioxide iets te hoog kan zijn (overschatting). Dit heeft geen gevolg voor de conclusies.

2.2. Situatie voor fijnstof (PM10 en PM2,5) – langs wegen

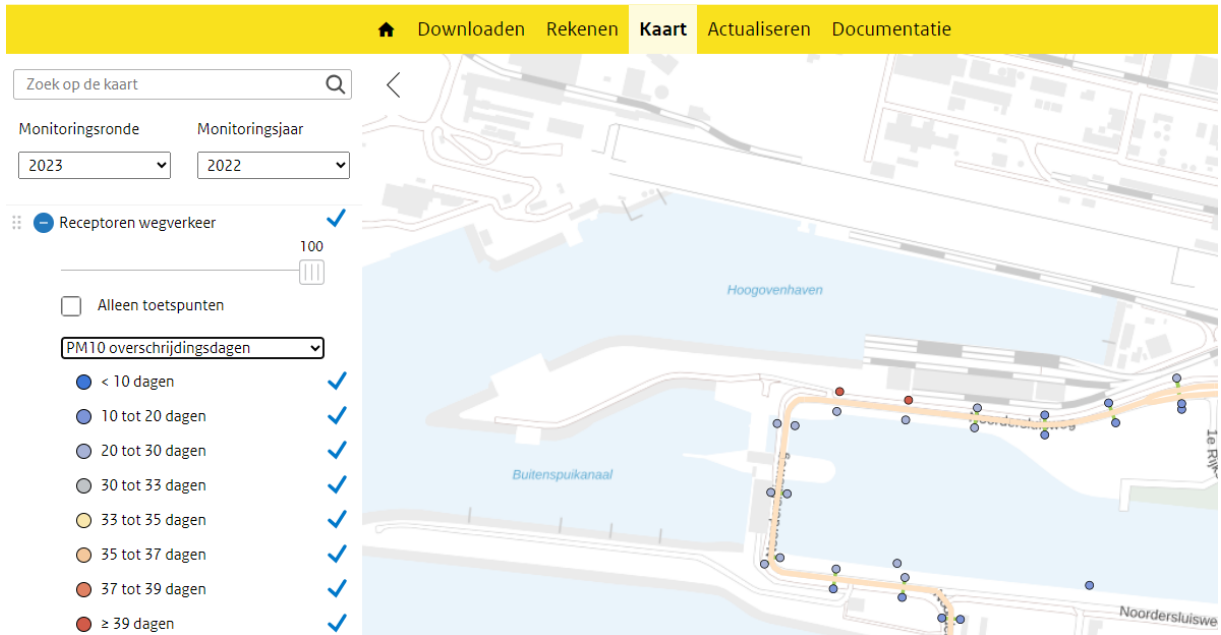
Ook voor fijnstof voldeed Noord-Holland langs wegen bijna aan de grenswaarden. Voor PM2,5 zijn geen overschrijdingen berekend. Alleen ter plaatse van een klein stuk weg van 200 meter bij Velsen is sprake van overschrijding van de normen voor PM10.

Uit de NSL Monitoringsrapportage komt naar voren dat voor gemeente Velsen in 2022, net als voorgaande jaren, een overschrijding van de etmaalnorm voor PM10 is berekend aan de Noordersluisweg. De overschrijding wordt berekend op 2 punten, overeenkomend met 0,2 km weg per rijrichting (zie figuur 1). Op deze locatie wordt op één punt eveneens een overschrijding van de jaarnorm voor PM10 berekend (zie figuur 2)

In figuur 1 en 2 is de locatie aan de Noordersluisweg, aan de noordkant van het sluisencomplex nabij het Tata Steelterrein, weergegeven.

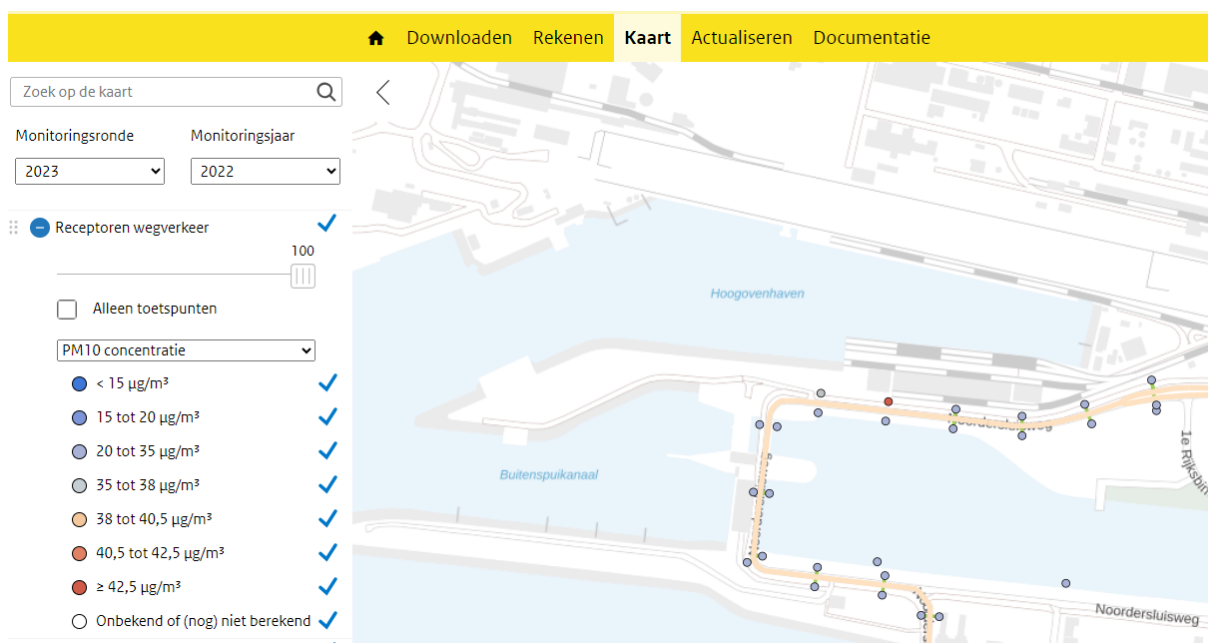
Figuur 1: locatie overschrijding etmaalnormen PM10 fijnstof Velsen (rode stippen)

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Figuur 2: locatie overschrijding grenswaarde jaargemiddeldeconcentratie PM10 fijnstof Velsen (rode stip)

Hoewel de berekende waarde op deze locatie hoger ligt dan de grenswaarden voor PM10, stelt het ministerie van I&W dat op dit punt geen sprake is van een feitelijke overschrijding omdat op deze locatie geen mensen langdurig (mogen) verblijven. Hiermee is geen sprake van blootstelling op grond van artikel 22 van de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 (Rbl)¹. Dit betekent dat op de locatie conform de wetgeving niet getoetst hoeft te worden. Gemeente Velsen heeft eerder aangegeven dat zij de punten gelegen aan de Noordersluisweg, geredeneerd vanuit gezondheidsoverwegingen, echter graag als toetspunten blijft zien². Dit betekent dat het RIVM jaarlijks op deze locatie wél de luchtkwaliteit in kaart brengt en meeneemt in de monitoringsrapportage van het NSL, maar dat op deze punten – op basis van de wetgeving – niet formeel getoetst hoeft te worden aan de grenswaarden voor PM10. Dit is ook de reden dat het Rijk de punten niet heeft overgenomen in de Aanpassing NSL 2018. In het verlengde hiervan

¹ Uit: Aanpassing Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) 2018, kabinetsbesluit, 27 september 2018

² Brief aan Ministerie van IenW, kenmerk IDE/msc/2018-647 dd 16 februari 2018

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

verzorgt de gemeente Velsen, en niet de provincie als wegbeheerder, een toelichting op het rekenresultaat op deze locatie (zie volgende tekstvak).

Reactie gemeente Velsen – NSL 2023 (Bijlage 6)

Reactie **gemeente Velsen**

‘In de IJmond staat de gezondheid en luchtkwaliteit onder druk, voornamelijk als gevolg van industriële emissies. Aan de openbaar toegankelijke Noordersluisweg zijn de concentraties hoog, voornamelijk ten gevolge van industriële emissies. De berekende verhoogde concentraties doen zich voor bij het sluzencomplex, direct bij de begrenzing van het Industrierrein Tata Steel te Velsen.

De gemeente beoordeelt dat deze toetspunten, evenals in voorgaande jaren, uit oogpunt van bescherming van de volksgezondheid gehandhaafd moeten worden. Hiernaast willen wij onderstrepen dat het behalen van de wettelijk grenswaarden niet per definitie een gezonde leefomgeving garandeert. De gemeente Velsen geeft de voorkeur aan het treffen van bronmaatregelen maar realiseert zich dat de gemeentelijke invloed om dat te realiseren beperkt is. Om deze reden zoekt het gemeentebestuur samenwerking met het Rijk en Provincie Noord-Holland met als doel samen een gezondere en veilige leefomgeving te realiseren. Hiernaast heeft gemeente Velsen het Schone Lucht Akkoord ondertekend en is het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond vastgesteld om verdere verbetering te bewerkstelligen.’

Omissie: Zoals ook in de paragraaf stikstofdioxide staat vermeld, blijkt dat de NSL-maatregelen (betreft maatregelen gemeente Amsterdam) voor Noord-Holland niet meegenomen zijn in de berekening van de concentraties. Het RIVM heeft een test uitgevoerd, waaruit blijkt dat hierdoor in de rekenresultaten sprake is van een lichte overschatting³ in de concentraties fijnstof. Voor het al dan niet overschrijden van de PM₁₀-grenswaarden maken de verschillen niet uit.

³ In de rapportage staat “onderschatting”, bij navraag heeft RIVM aangegeven dat het verkeer in de rapportage staat en een lichte overschatting betreft.

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

2.3. Situatie voor fijnstof (PM10 en PM2,5) – veehouderijen

Op enkele woonlocaties in gebieden met intensieve veehouderij werden de grenswaarden van fijnstof in 2022 nog steeds overschreden. Geen van deze locaties ligt in de provincie Noord-Holland.

Het betreft berekende overschrijdingen van de etmaalnorm voor fijnstof op de locaties van één of meerdere woningen (toetspunten) rondom dertien veehouderijen. De overschrijdingen vinden plaats in Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en Overijssel.

3. Vergelijking resultaten 2022 met voorgaande jaren

De rapportage vermeldt dat de concentraties stikstofdioxiden en fijnstof in 2022 iets hoger waren dan tijdens de 2020 en 2021. De lagere concentraties in 2020 en 2021 houden verband met de impact van corona. De toename (herstel) van verkeer en economische activiteit zorgde voor meer uitstoot. De concentraties waren daardoor hoger in 2022, maar wel minder hoog dan vóór de 2020. Het aantal overschrijdingen van de Europese norm voor deze stoffen was daardoor bijna hetzelfde als in eerdere jaren.

4. Prognose 2025 en 2030

Stikstofdioxide – langs wegen

Voor 2025 en 2030 zijn er geen overschrijdingen voor stikstofdioxide berekend voor toetspunten.

De vier (2025) respectievelijk vijf (2030) punten waar een overschrijding is berekend, zijn door bevoegde gezagen aangemerkt als rekenpunten in plaats van toetspunten.

Fijnstof (PM10 en PM2,5) – langs wegen en nabij veehouderijen

Voor 2025 en 2030 blijft het punt in Velsen het enige punt waar sprake is van een concentratie boven de Europese etmaalnornormen voor PM10. Voor de jaren 2025 en 2030 wordt voor dit punt geen overschrijding van de jaarnorm PM10 berekend.

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Voor PM_{2,5} zijn in 2025 en 2030 geen overschrijdingen van de norm berekend.

Voor wat betreft veehouderijen worden er in Noord-Holland ook in de zichtjaren 2025 en 2030 geen overschrijdingen berekend.

5. Achtergrondinformatie (geen onderdeel NSL Monitoringsrapportage 2023)

5.1. NSL : *Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)*

Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (verder NSL) is een programma om de luchtkwaliteit in Nederland te verbeteren. In het NSL, dat in 2009 van kracht werd, werken het Rijk en decentrale overheden samen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het doel is dat overal in Nederland zo snel mogelijk aan de Europese grenswaarden voor fijn stof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂) wordt voldaan.

Wat is de Aanpassing NSL 2018?

Tijdens de looptijd van het NSL is de luchtkwaliteit in Noord-Holland en de rest van Nederland aanzienlijk verbeterd. Toch bleek bij een tussentijdse evaluatie in 2017 dat een aantal hardnekkige knelpunten bleef bestaan. Om deze resterende knelpunten versneld aan te pakken, besloot het kabinet in 2018 tot een aanpassing van het NSL: de Aanpassing NSL 2018⁴. De Aanpassing NSL 2018 omvat een extra maatregelenpakket, waar het Rijk cofinanciering tegenoverstelt, om de resterende luchtkwaliteitsknelpunten versneld op te lossen en zodoende de termijn van overschrijding van de grenswaarden zo kort mogelijk te houden. Het NSL, tezamen met de Aanpassing NSL 2018, blijft gericht op het op de kortst mogelijke termijn bereiken van de Europese grenswaarden voor fijn stof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂) in Nederland.

⁴ Kamerbrief over aanpassing NSL 2018, Stass IenW, 28 september 2018

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Voor Noord-Holland zijn in het kader van de Aanpassing NLS 2018 vooral de berekende overschrijdingen in gemeente Amsterdam (allen gelegen langs drukke, binnenstedelijke wegen) van belang. De locaties Haarlemmermeer (nabij A5 Schiphol) en Velsen worden door het ministerie niet als overschrijding behandeld in de Aanpassing NSL 2018, omdat hier naar de mening van het ministerie geen sprake is van een feitelijke overschrijding (geen blootstelling op grond van artikel 22 van de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 (Rbl).

De Aanpassing NSL 2018 is opgesteld in samenspraak met de betrokken gemeenten en omvat afspraken die het Rijk direct maakt met deze gemeenten. Voor Noord-Holland betreft het de gemeente Amsterdam. De provincie Noord-Holland is geen partij in de Aanpassing NSL 2018. De Aanpassing NSL 2018 brengt geen wijzigingen aan in het functioneren van het NSL.

De aanvullende maatregelen die zijn genomen in het kader van de Aanpassing NSL 2018 meegenomen worden sinds 2019 meegenomen in de jaarlijkse monitoringsronden.

Doorlooptijd NSL en Aanpassing NSL 2018

Het NSL, tezamen met de Aanpassing NSL 2018, loopt tot het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het wettelijk kader rondom de beoordeling van luchtkwaliteit gewijzigd.⁵

5.2. Toelichting Toepasbaarheidsbeginsel en blootstellingscriterium

De Europese luchtkwaliteitsnormen gelden overal in Nederland. De Europese richtlijn kent echter een toepasbaarheidsbeginsel, dat stelt dat niet overal aan de grenswaarden hoeft te worden getoetst. De kern van het toepasbaarheidsbeginsel is dat niet hoeft te worden getoetst op

⁵ <https://iplo.nl/thema/lucht/lucht-verandert/overgang-nsl-projecten/>

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

plekken waartoe het publiek formeel geen toegang heeft, zoals op rijbanen en middenbermen van wegen.

In de richtlijn is ook opgenomen dat toetsing aan de grenswaarden daar plaatsvindt 'waar de hoogste concentraties voorkomen waaraan de bevolking rechtstreeks of indirect kan worden blootgesteld, gedurende een periode die in vergelijking met de middelingstijd van de grenswaarde(n) niet verwaarloosbaar is'. Dit is het zogeheten blootstellingscriterium.

Zowel het toepasbaarheidsbeginsel als het blootstellingscriterium is in 2010 in de Nederlandse wetgeving ingevoerd. Met name in de toepassing van het blootstellingscriterium zijn interpretatieverschillen mogelijk. De uiteindelijke wijze van toepassing van het toepasbaarheidsbeginsel of het blootstellingscriterium en het gebruik ervan is de verantwoordelijkheid van de desbetreffende (lokale) overheid.

Voor het toetsen aan de grenswaarden bij bedrijven (inrichtingen) geldt ook dat alleen buiten het terrein van een inrichting hoeft te worden getoetst.

5.3. Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK)

Sinds 1 januari 2023 is het CIMLK het nieuwe instrument voor de ondersteuning van monitoring van de luchtkwaliteit in het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) en per 1 januari 2024 de Omgevingswet (Ow).

Het CIMLK heeft als doel luchtkwaliteitsgegevens over Nederland voor iedereen op één plaats, uniform en laagdrempelig beschikbaar te stellen, en daarmee de wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit (digitaal) te ondersteunen.

Dit instrument bevat rekenmodel 'AERIUS Lucht' (versie 2023), wat gebruikt is voor de monitoringsronde 2023. Het betreffende rekenmodel voldoet aan de door de EU gestelde eisen voor onzekerheden bij gebruik van rekenmodellen voor het toetsen aan de grenswaarden.

Voor meer informatie zie: [Home | CIMLK](#)

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

5.4. WHO-advieswaarden 2021 en EU-grenswaarden

Op dit moment wordt in de Europese Unie onderhandeld over de herziening van de Europese richtlijn luchtkwaliteit. Dit zal tot nieuwe grenswaarden leiden. Hoe hoog de grenswaarden zullen zijn en wanneer deze wetgeving zal ingaan, is nog niet bekend.

In een eerdere publicatie van het RIVM⁶ heeft RIVM aangegeven dat, zonder aanvullend beleid, in 2030 mogelijk op bijna 6000 (van de 370.000) toetslocaties langs wegen in Nederland overschrijdingen worden berekend voor NO₂.

Tabel 1: actuele grenswaarden, WHO-advieswaarde 2005 en 2021

Stof	Grenswaarde	WHO-advieswaarde 2005	WHO advieswaarde 2021
NO ₂	40 µg/m ³	40 µg/m ³	10 µg/m ³
PM ₁₀	40 µg/m ³	20 µg/m ³	15 µg/m ³
PM _{2,5}	25 µg/m ³	10 µg/m ³	5 µg/m ³

5.5. SLA –deelnemende gemeenten

Onderstaande afbeelding geeft weer welke gemeenten het Schone Lucht Akkoord hebben ondertekend (d.d. 1 december 2023). Voor meer informatie: www.schoneluchtakkoord.nl

⁶ Gevolgen van de voorgestelde Europese luchtkwaliteitsrichtlijn voor Nederland, RIVM-briefrapport 2023-0167, d.d. 11-04-2023.

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

